

Amb Francesc s'inicia el segon Postconcili

Dv, 28/06/2013 per Catalunya Religió

(Armand Puig - [El Bon Pastor](#)) L'arribada del papa Francesc a la seu de Pere representa una invitació a replantejar-se moltes coses. El nou bisbe de Roma té la mirada posada en el present i, potser encara més, en el futur de l'Església i de la humanitat. Les seves paraules i els seus gestos són de llarg recorregut, no es limiten a ser un episodi que els mitjans de comunicació recullen amb fruïció i al qual donen projecció mundial. El nou Papa poua a la font de l'Evangelí i ho fa amb un estri que combina l'autenticitat i el llenguatge franc i obert, directe i eficaç. És fàcil, doncs, entendre el cor del seu missatge essencial, que molts identifiquen com a propi. El Papa assenyala les actituds cristianes en un context de globalització i es preocupa per donar un nou fonament a **un catolicisme que ha entrat en el segon Postconcili**, una vegada ha estat culminat el primer, que ha durat una cinquantena d'anys (1965-2013).

Ens trobem en un veritable encreuament, una cruïlla de la història de l'Església catòlica, tan decisiva com la que va donar peu a la Contrareforma, durant la qual es va aplicar, durant un grapat d'anys, el Concili de Trento. Ara també, l'Església catòlica viu d'un Concili, el Vaticà II -i, en el cas de l'Església catalana, del Concili Tarraconense del 1995-, i l'aplicació del Vaticà II es perllongarà previsiblement durant molt de temps. Val a dir que durant el primer Postconcili l'accent es va posar sobretot en les qüestions litúrgiques (els decrets relatius a la reforma litúrgica), les qüestions doctrinals (el Catecisme de l'Església catòlica com a exponent principal, 1992) i les qüestions disciplinars (el nou Codi de Dret Canònic, 1983), sense oblidar la «rehabilitació» de la paraula de Déu realitzada en molts camps de la vida eclesial.

En el segon Postconcili, el que s'inicia amb el pontificat del papa Francesc, l'atenció sembla desplaçar-se del *De fide* (la 'fe') al *De moribus* (els 'costums'), en plena continuïtat amb l'eclesiologia present en la *Lumen Gentium* i la praxi eclesial deixatada en la *Gaudium et Spes*.

L'accent principal es col·loca ara **sobre la reforma concreta de la vida de l'Església** –i no tan sols de la cúria romana–, la praxi i el funcionament interns de la comunió eclesial, el posicionament actiu de l'Església amb relació als greus problemes del món, el diàleg amb els altres cristians –amb la significativa visita a Roma del papa copte Twadros–, amb els no cristians i amb tots els homes i dones de bona voluntat.

Cal fer notar que els mots d'ordre recurrents en els [discursos del papa Francesc](#) pertanyen al cor mateix de l'Evangeli: misericòrdia, perifèries de l'existència, pobres, simpatia, autenticitat dels pastors, esperança... El programa del nou Papa no és divers del que va indicar el beat Joan Pau II en la seva exhortació *Novo Millennio Ineunte* (2001): «No es tracta d'inventar un nou programa. El programa ja existeix. És el de sempre, recollit per l'Evangeli i la Tradició viva. Es centra en darrer terme en el mateix Crist, a qui cal conèixer, estimar i imitar, per tal de viure en ell la vida trinitària i transformar amb ell la història fins al seu perfeccionament en la Jerusalem celestial» (29).

Doncs bé, caldrà veure en quina mesura la comunicació de l'Evangeli es concretarà en el marc de quatre grans qüestions obertes a l'Església d'avui, que tan sols es decantaranetament d'aquí a uns trenta i quaranta anys.

La primera qüestió és com es fixarà la relació entre els qui afirmen de confessar la fe de l'Església catòlica i els qui manifesten de pertànyer a una cultura de matriu catòlica –la catalana– però no comparteixen la fe de l'Església. Des de fa uns quants anys a Catalunya s'ha superat la dicotomia tallant creient - no creient i es referma la categoria del «catolicisme difús». Aquesta categoria és aplicable a moltes persones que professen un «catolicisme cultural» però que es declaren agnòstiques pel que fa a la creença. La qüestió és saber si l'Església serà capaç d'atraure els catòlics culturals a una fe activa i explícita en Nostre Senyor Jesucrist, o bé si el nombre de creients amb consciència plena de ser-ho anirà minvant cada vegada més –tot i mantenir-se fins i tot el nombre dels dits catòlics culturals!

La segona qüestió oberta és què en sortirà de la coexistència del catolicisme amb altres tradicions religioses en un món religiosament plural. En un món de religions a la carta, on el sentiment religiós passa sovint pel sedàs de l'individualisme que consumeix creences, les barreja i les combina fent-ne un producte poc definit, el catolicisme ha de mantenir la seva especificitat i naturalesa pròpies, si bé amb molta intel·ligència i sensibilitat. En aquest sentit, ha de cercar d'afavorir tots aquells espais comunitaris que siguin una «preparació» a la comunió fraterna, sense la qual no hi ha Església. D'altra banda, davant les tradicions religioses que es presenten amb tons atractius com les úniques espiritualitats a Occident, el cristianisme ha de reproposar amb força la seva rica i variada espiritualitat. El catolicisme no és una ONG. L'Evangeli porta molt més enllà.

La tercera qüestió es refereix al fenomen típicament europeu de la indiferència religiosa. El catolicisme ha de lluitar, des de fa uns quants anys, amb la força poderosa que representa una societat freda pel que fa a les preguntes últimes. És obvi que la dictadura del materialisme ha fet créixer exponencialment els qui només veuen en la persona un concentrat de biologia i de pulsions, raonaments i desigs. En el món dels joves, per exemple, la fe cristiana apareix com una relíquia de temps passats, sense missatge ni proposta. Davant d'això, s'imposa una indiferència religiosa, una astènia de l'esperit, que immobilitza moltes persones i

les deixa abaltides. La pregunta és si aquesta tendència podrà ser capgirada o bé si Europa caurà en un escepticisme sense retorn amb relació a si mateixa i a les grans columnes –entre les quals, el cristianisme– que l’han configurada.

La darrera gran qüestió que s’haurà de dilucidar en els pròxims anys serà, segurament, la més important: la relació de cohesió entre fe i vida, entre la identificació d’un mateix com a cristià i les actituds i comportaments realment adoptats i practicats. La confessió de fe, almenys en l’àmbit litúrgic i teològic, no presenta els grans esquinçaments de les èpoques passades. L’únic cisma del primer Postconcili, que no s’ha pogut resoldre, ha estat el dels seguidors de Mons. Lefèvre. Tanmateix, hi ha grans temàtiques, proposades per l’Església i relatives a la praxi eclesial, a la moral social i de la persona, que no corresponen a la manera de fer habitual dels batejats en Crist.

La **gran pregunta** serà: «què vol dir viure en cristià?». Aquesta pregunta es convertirà en determinant en un món global on caldrà tenir particularment en compte el text de Mateu 25.

Caldrà veure quin és el rumb de l’Església aquests propers anys. Però resta evident que l’arribada del papa Francesc ha portat una alenada d’aire fresc, netament providencial, per tal que entre tots sapiguem donar una resposta adequada. És l’hora de la reforma de l’Església. Els vells costums ja no s’aguanten. L’Evangeli demana als seus treballadors que conreïn la vinya amb les armes de la misericòrdia i l’esperança.

Armand Puig i Tàrrach. *Biblista. Degà de la Facultat de Teologia de Catalunya.*